

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1983

BRNO 1985

předcházejícím mladý paleolit, které již na této lokalitě bylo sporadicky prokázáno³.

Vinohrady / Brno-Židenice/

Na povrchu štěrkopískových těles úrovně 292 m n.m., jejichž profily zpřístupnila pro studium a dokumentaci výstavba nového sídliště, byly nalezeny dva archaické křemenné artefakty. Jde o ústěp a obitý valounek /jádro?/. Jsou provázány dalšími čtyřmi křemennými předměty, jejichž intencionalita je méně průkazná. Archaický ráz tohoto malého souboru, použitá surovina i stupeň určité eolizace naznačuje, že artefakty budou starší než mladopaleolitické osídlení, které je v rámci regionu nejširše rozloženo a které se zaměřuje na využití stránskoskalského rohovce⁵.

Poznámky:

1 Číslování lokalit je provedeno na základě dohody s dr. K. Valochem

2 Musil, R., Valoch, K., Nečesaný, V.: Pleistocénní sedimenty okolí Brna, Anthropozoikum 4, 1955, 107-167.

3 Valoch, K.: Neue alt- und mittelpaläolithische Funde aus der Umgebung von Brno, Sb.geol. věd - Anthropozoikum 11, 1977, 93-112.

4 Smolíková, L., Kovanda, J.: Die Bedeutung der pleistozänen Sedimente des Fundortes Růženin dvůr /Brno-Židenice II/ für die Stratigraphie des Brno-Beckens, Sb. geol. věd - Anthropozoikum 15, 1983, 9-38.

5 Svoboda, J.: Raw material sources in Early Upper Paleolithic Moravia. The concept of lithic exploitation areas. Anthropologie 21, 1983, 147-158.

Forschungstätigkeit in der Umgebung der Stránská skála /Bez. Brno - město/. Aufgabe der Grabungsetappe 1983 war es, weiter den Umfang der paläolithischen und äneolithischen Besiedlung in der allernächsten Umgebung des bedeutenden Austrittes des Hornsteinrohstoffes zu verfolgen. Es wurden dabei einerseits die zahlreichen Profilschnitte durch die Quartärsedimente, die der Bau der Siedlung und der neuen Kommunikationen erschloss, andererseits die in archäologisch wichtigen Punkten angebrachten maschinellen Sonden, ausgenützt. Auf Stránská skála /Lage IIIa/ hat man ferner den Boden, der Industrie aus dem Beginn des Jungpaläolithikums enthielt und die Gruben mit Scherbenmaterial verfolgt. Spuren einer jungpaläolithischen Besiedlung äusserten sich im Profil Nová hora II. Die das Jungpaläolithikum vorhergehende Besiedlung ist im Profil Nová hora I /Bodenkomplex/ und durch eine Oberflächenuntersuchung der Lokalitäten Růženin dvůr und Vinohrady belegt.

JÁMY KULTURY LIDU S LINEÁRNÍ KERAMIKOU V PAŠOVICÍCH /okr. Uherské Hradiště/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

Jakub Zajíc z Pašovic předal pravěkému oddělení Muzea JAK v Uh. Brodě zlomky nádob, které našel ve výkopu přestavby rodinného domku čp. 170.

Lokalita se nachází v jižní části obce zvané "Záhumní" a zaujímá druhou levobřežní terasu Pašovského potoka /zvaného i Holomna/. Vzhledem ke své poloze v prvním pásmu Vizovických vrchů /252 m n.m./ náleží již k okrajovým a výše položeným osadám v Poolšaví.

Jak uváděl nálezece, tak i při prohlídce staveniště se ukázalo, že výkopem byly zasaženy čtyři jámy kruhového půdorysu. Zaplněvala je sytá černá hlína. Získaný keramický materiál datuje sídliště do mladší fáze lineární keramiky /notové značky/ jihovýchodní Moravy, t.j. do období před nástupem železovských prvků, které zde nebyly zjištěny.

Gruben der Kultur mit Linearkeramik in Pašovice /Bez. Uherské Hradiště/. Beim Umbau des Familienhauses Nr. 170 in Pašovice-Záhumní wurden vier Gruben beschädigt, die Material aus der jüngeren Phase der Linearkeramik /Notenkopf/ enthielten.

NEOLITICKÝ NÁLEZ Z HLINSKA U LIPNÍKU NAD BEČVOU /okr. Přerov/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

Josef Janča ze Šišmy čp. 77, student gymnázia v Přerově, našel dne 20. července 1983, když šel ráno do práce na výzkum ve Hlinsku, krátký kopytovitý klín. Nástroj ležel na vozovce silnice Hlinsko - Kladníky ve hlíně, která odpadla z kola traktoru. Podle stop na vozovce a na příjezdovém můstku jsme bezpečně zjistili, že mechanismus vyjel z pole, přiléhajícího ze severní strany k silnici.

Lokalita se rozkládá jihovýchodně od obce Hlinsko a západně od křižovatky silnic Hlinsko - Kladníky a Lhota - Pavlovice, u níž stojí větrný mlýn. Naleziště zaujímá jižní okraj kóty Haná /357/ v nadmořské výšce 340 m /kóta křižovatky/. V jejím nejbližším okolí /jihozápadně od lokality a jižně od silnice/ se nachází prameniště potoka "Libuše". Východně od něj našel již dříve J. Janča štípanou neolitickou industrii.

Neolithischer Fund aus Hlinsko bei Lipník nad Bečvou / Bez. Přerov/. Südöstlich der Gemeinde Hlinsko fand J. Janča aus Šišma Nr. 77 auf dem Fahrweg der Strasse Hlinsko-Kladníky einen kurzen Schubleistenkeil. Dieser lag in einer Erdscholle, die vom Rad eines Traktors, beim Herausfahren vom einem nördlich der Strasse liegenden Feld abfiel.

SÍDLIŠTĚ S MORAVSKOU MALOVANOU KERAMIKOU STARŠÍHO STUPNĚ V POPŮVKÁCH
/okr. Brno-venkov/

Eliška Kazdová, UJEP Brno, Antonín Přichystal, ÚG Brno
/Obr. 16, 17/

Na katastru obce Popůvky v trati "Pod šípem" byly zjištěny na podzim r. 1983 jámy narušené orbou. Rozorané povrchy jam se nacházely na ploše jižně a jihozápadně od rybníka až k silnici /E 15/ vedoucí na Vel. Bíteš a Jihlavu. Povrchovým sběrem se získalo několik desítek kusů štípané a broušené industrie, zlomků moravské malované keramiky a ojediněle též fragmenty lineární a šárecké keramiky. V uvedené trati prováděl před lety výkopy J. Mikulášek; menší část materiálu z jeho výzkumu je uložena v Moravském muzeu v Brně pod inv. č. 83.515-83.571 a 90.233-90.236¹.

Jeden z nejvíce narušených objektů nedaleko silnice byl v září 1983 prokopán. Při povrchu se jevil jako tmavá skvrna nepravidelného kruhovitého tvaru o $\varnothing$ 193 cm. Stěny s několika výklenky přecházely zvolna v nerovné dno, které se objevilo již v hloubce 76 cm od dnešní úrovně. Tmavošedá výplň objektu měla místy jemnou popelovitou strukturu. Obsahovala obvyklý inventář běžných lengyelských sídlištních objektů: zlomy keramiky, štípanou a broušenou industrii, kousky přírodního barviva, zvířecí kosti /45 ks/a mazanici.

V souboru keramiky převažovaly silnostěnné fragmenty se špatně zachovalou malbou. Jen v několika vzácných případech lze rozpoznat motivy malované ornamentace /obr. 16:2, 10, 12, 13/. Pro chronologické určení materiálu je důležitá přítomnost zlomků s rýsovanou ornamentací /obr. 16:1-4, 6/, která je důsledně provedena svazkem linií, tj. nejméně třemi souběžnými čarami. Časovému výskytu této výzdobné techniky odpovídají z malovaných prvků elipsy /obr. 16:7, 10, 13; 17:15/ a tzv. tělíska /obr. 16:12/. Také typologické znaky, pokud je lze z fragmentů určit, souhlasí s chronologickou průkazností ornamentace /obr. 16:8, 11; 17:17/.

Žluté barvivo bylo nalezeno ve třech hrudkách o celkové hmotnosti 50,15 g a červené barvivo pouze v podobě drobných rozptýlených zrníček /2,85 g/. Bílé pigmenty zjištěny nebyly.

V souboru štípané industrie čítajícím 18 kusů byly zastoupeny tři malé zlomky obsidiánu. Nejčastěji se vyskytovaly čepelky a škrabadla z rohovce typu Krumlovský les II /celkem 11 kusů; obr. 17:1-5/ s mnohými petrosilexy. Ojediněle je jako surovina doložena také plazma /křemičité zvětraliny hadů/ západomo-ravského původu. Provenience zbývajících silicítů nebyla určena /přepálené artefakty/. Zásyp objektu dále obsahoval čtyři zlomky broušené industrie; ve třech případech jde o zelené břidlice přinesené pravděpodobně od Želešic /obr. 17:6,7/. Kamenná podložka byla zhotovena ze světlého granitoidu, pocházejícího z brněnského masívu.

Zmíněné charakteristické znaky keramiky, zvláště její výzdoby, dovolují zařadit obsah jámy do starší fáze /la/ kultury s moravskou malovanou keramikou. Odpovídá tomu také přítomnost obsidiánu. Nově získaný materiál se ve všech podstatných rysech shoduje s inventářem nalezeným v uvedené trati již dříve². Lokalita v Popůvkách "Pod šípem" patří k dokladům starší fáze la kultury s MMK, které jsou podle současného stavu výzkumu v okolí Brna vzácnější než sídliště z následující fáze lb.

Poznámky:

1 E. Kazdová, Nové lokality s moravskou malovanou keramikou staršího stupně na Brněnsku, SPFFBU E 22-23, 1977-1978, 28, pozn. 3.

2 E. Kazdová, Těšetice-Kyjovice I. Starší stupeň kultury s moravskou malovanou keramikou, Brno 1984, tab. 104-106.

Siedlung mit mährischer bemalter Keramik der älteren Stufe in Popůvky / Bez. Brno-venkov/. Im Herbst des Jahres 1983 hat man in der Flur "Pod šípem" gestörte Gruben festgestellt. Das durch Lesefunde gewonnene Material gehört überwiegend der Kultur mit mährischer bemalter Keramik an; unweit des Teiches fand man auch einige Bruchstücke der Linear- und der Šárka-Keramik¹. Eines von den gestörten Objekten mit bemalter Keramik wurde untersucht. Durch die Analyse seines Inhaltes, besonders der Keramik und der Spaltindustrie, wurde bestätigt, dass es in die ältere Phase /la/ der Kultur mit mährischer bemalter Keramik gehört.

SÍDLIŠTĚ LIDU S MORAVSKOU MALOVANOU KERAMIKOU U BULHAR /okr. Břeclav/

Tomáš Dočkal, Bulhary, Martin Geisler, AÚ ČSAV Brno

Na podzim 1983 bylo hlubokou orbou porušeno již dříve známé sídliště lidu s moravskou malovanou ke-

P ŘEHLED V Ý Z K U M Ů 1983

Vydává:	Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor:	akademik Josef P o u l í k
Redaktoři:	Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Řihovský
Překlady:	Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby:	A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě:	stříbrné nákončí opasku z kostrového hrobu z období stěhování národů v Boroticích /okr. Znojmo/
Tisk:	Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo:	ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis:	400 kusů - neprodejně